

Zagreb, 8.2.2022.

JUJNOVIĆ LUČIĆ MARKOVIĆ
ODVJETNIČKO DRUŠTVO / LAW FIRM

Za: **GLUMINA BANKA d.d. u stečaju**
Andrije Hebranga 11
10000 Zagreb

Att: Antonija Galić Kondža email: antonija.galic@ou-galic.hr

Od: Goran Jujnović Lučić email: g.jujnovic.lucic@ilm.hr
Katarina Šentija email: k.sentija@ilm.hr

Predmet: Opravdanost daljnjeg vođenja parničnih postupaka

Poštovani,

Sukladno Vašem traženju, u privitku Vam dostavljamo pravno mišljenje vezano uz pravnu problematiku opravdanosti daljnjeg vođenja parničnih postupaka u kojima je stečajni dužnik GLUMINA BANKA d.d. u stečaju stranka, a koji se vode protiv, odnosno na prijedlog Hrvatske agencije za osiguranje depozita.

Za slučaj eventualnih upita stojimo Vam na raspolaganju.

S poštovanjem,

Goran Jujnović Lučić,
odvjetnik

Katarina Šentija,
odvjetnica

Opravdanost daljnjeg vođenja parničnih postupaka

Sadržaj:

A.	Uvod	3
B.	Dokumentacija i propisi.....	3
C.	Pravno mišljenje	4
1.	Stanje nakon otvaranja Stečajnog postupka.....	4
2.	Postupak radi utvrđenja tražbine (Trgovački sud u Zagrebu, posl. br. P-6038/05)	4
3.	Postupak radi utvrđenja ništetnosti pravnih poslova, podredno raskida, podredno stjecanja bez osnove te radi isplate (Trgovački sud u Zagrebu, posl. br. P-1709/20)	8
4.	Procjena opravdanosti daljnjeg vođenja parničnih postupaka	15
5.	Zaključak.....	17
D.	Pretpostavke i ograničenja	18

A. Uvod

Glumina banka d.d. u stečaju sa sjedištem u Zagrebu, Andrije Hebranga 11, OIB 82806041381 (*u daljnjem tekstu: „Glumina banka“ ili „Stečajni dužnik“*) od našeg je odvjetničkog društva zatražila izradu ograničenog pravnog mišljenja vezano uz parnične postupke koji se vode pred Trgovačkim sudom u Zagrebu, u kojima je protivna stranka Hrvatska agencija za osiguranje depozita (*u daljnjem tekstu: „HAOD“*).

Naše je razumijevanje da je Glumina banka zainteresirana za prikaz zakonodavnog okvira kojim su uređena ovlaštenja stečajnog upravitelja u stečajnom postupku te u parničnim postupcima u kojima je stečajni dužnik stranka, prikaz tijeka postupka i važnih činjeničnih i pravnih pitanja te procjenu vjerojatnosti uspjeha u tim postupcima, kao i opravdanosti i eventualnih pravnih rizika i/ili negativnih posljedica nastavka vođenja parničnih postupaka ili eventualnog povlačenja tužbi i/ili prijedloga povodom kojih se vode sporni postupci, odnosno povlačenja pravnih radnji ranijeg stečajnog upravitelja.

Imajući u vidu da nismo sudjelovali u predmetnim postupcima, ovo pravno mišljenje iznosimo kao objektivni promatrač, na temelju dostupnih podataka i dokumentacije, prvenstveno na utvrđenim činjenicama i stavovima sudova koji su sudjelovali ili sudjeluju u postupku, sve u skladu s primjenjivim propisima Republike Hrvatske.

B. Dokumentacija i propisi

Ovo pravno mišljenje izrađeno je isključivo temeljem dokumentacije koja nam je dostavljena, i to:

1. Spis u predmetu koji se vodi pred Trgovačkim sudom u Zagrebu, posl. br. P-6038/05 (ranije P-6669/01), i to:
 - Presuda Trgovačkog suda u Zagrebu od dana 18.04.2002. godine, posl. br. P-6669/01
 - Presuda VTS-a od dana 08.01.2003. godine, posl. br. Pž-4179/02
 - Rješenje VSRH od dana 13.04.2005. godine, posl. br. Revt-81/03
 - Presuda Trgovačkog suda u Zagrebu od dana 11.10.2006. godine, posl. br. P-6038/05
 - Presuda VTS-a od dana 27.01.2010. godine, posl. br. Pž-146/082
 - Rješenje VSRH od dana 20.11.2018. godine, posl. br. Revt-187/10
 - Presuda VTS-a od dana 10.12.2019. godine, posl. br. Pž-2320/19
 - Prijedlog za dopuštenje revizije protiv presude VTS-a od dana 10.12.2019. godine, posl. br. Pž-2320/19, od dana 19.02.2020. godine
2. Spis u predmetu koji se vodi pred Trgovačkim sudom u Zagrebu, posl. br. P-1705/20 (ranije P-2379/10), i to:
 - Presuda Trgovačkog suda u Zagrebu od 30.11.2018. godine, posl. br. P-2379/10
 - Presuda VTS-a od 04.09.2020. godine, posl. br. Pž-1091/19
 - Presuda Trgovačkog suda u Zagrebu od 05.03.2021. godine, posl. br. P-1705/20
3. Spis u predmetu koji se vodi pred Ustavnim sudom Republike Hrvatske, posl. br. U-III-675/2020, i to:
 - Ustavna tužba od dana 19.02.2020. godine
 - Dopis Ustavnog suda Republike Hrvatske od dana 14.04.2020. godine

Ovo pravno mišljenje temelji se i tumači isključivo u skladu s primjenjivim propisima Republike Hrvatske, i to:

1. Stečajni zakon (*Narodne novine br. 44/1996, 161/1998, 29/1999, 129/00, u daljnjem tekstu: „SZ/96“*)
2. Zakon o parničnom postupku (*Narodne novine br. 53/1991, 91/1992, 112/1999, 129/2000, 88/2001, 117/2003, 88/2005, 2/2007, 96/2008, 84/2008, 123/2008, 57/2011, u daljnjem tekstu: „ZPP“*)
3. Zakon o obveznim odnosima (*Narodne novine br. 53/1991, 73/1991, 3/1994, 111/1993, 107/1995, 7/1996, 91/1996, 112/1999, u daljnjem tekstu: „ZOO/91“*)
4. Zakon o bankama (*Narodne novine br. 161-1983/98, u daljnjem tekstu: „Zakon o bankama“*)

C. Pravno mišljenje

1. Stanje nakon otvaranja Stečajnog postupka

Stečajni postupak nad Glumina bankom otvoren je dana 30.04.1999. godine te se i dalje vodi pred Trgovačkim sudom u Zagrebu, Stalna služba u Karlovcu, pod posl. br. St-83/1999 (*u daljnjem tekstu: „Stečajni postupak“*).

HAOD je u Stečajnom postupku prijavio tražbinu u iznosu od 1.355.000.000,00 kn po osnovi osigurane štednje (*u daljnjem tekstu: „Tražbina“*), a koja tražbina je priznata od strane stečajnog upravitelja te osporena od strane stečajnih vjerovnika Ericsson Nikola Tesla d.d. (*u daljnjem tekstu: „ENT“*), NLB InterFinanz AG Zurich (*u daljnjem tekstu: „NLB Interfinanz“*) te Ljudevita Juršića iz Zagreba (*u daljnjem tekstu: „Ljudevit Juršić“*).

Rješenjem stečajnog vijeća, HAOD je upućen u parnicu radi utvrđenja postojanja Tražbine.

2. Postupak radi utvrđenja tražbine (Trgovački sud u Zagrebu, posl. br. P-6038/05)

Pozadina pokretanja postupka

Povodom rješenja stečajnog vijeća kojom je upućen u parnicu, HAOD je dana 07.11.2001. godine pred Trgovačkim sudom u Zagrebu podnio tužbu protiv sva tri osporavatelja i Stečajnog dužnika radi utvrđenja Tražbine.

Pregled tijeka postupka

Nakon što se Stečajni dužnik upustio u raspravljanje, HAOD je podneskom od dana 14.12.2001. godine povukao tužbu u odnosu na istoga, što je utvrđeno raspravnim rješenjem od dana 05.03.2002. godine. Stečajni dužnik nije se izričito usprotivio povlačenju tužbe.

Presudom Trgovačkog suda u Zagrebu od dana 18.04.2002. godine, posl. br. P-6669/01 (*u daljnjem tekstu: „Prvostupanjska presuda 2002“*) usvojen je tužbeni zahtjev, a koja presuda je potvrđena Presudom Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske (*u daljnjem tekstu: „VTS“*) od dana 08.01.2003. godine, posl. br. Pž-4179/02 (*u daljnjem tekstu: „Drugostupanjska presuda 2003“*).

Povodom revizije tuženika, Vrhovni sud Republike Hrvatske (*u daljnjem tekstu: „VSRH“*) Rješenjem od dana 13.04.2005. godine, posl. br. Revt-81/03 (*u daljnjem tekstu: „Rješenje VSRH 2005“*) ukinuo je navedene odluke zbog bitne povrede te predmet vratio sudu prvog stupnja na ponovno odlučivanje.

U svojoj odluci VSRH navodi kako su u predmetnom postupku odlučne činjenice: (i) da li je HAOD prijavio tražbinu u Stečajni postupak i (ii) da li je svojim štedišama isplatio iznos prijavljene tražbine te je naložio prvostupanjskom sudu provesti dokaze temeljem kojih će utvrditi navedene odlučne činjenice te na osnovi kojih će donijeti odluku. Druge povrede ili nepravilnosti u ukinutim odlukama VSRH nije našao.

U ponovljenom postupku, Trgovački sud u Zagrebu je po uputi VSRH izveo dokaze radi utvrđenja gore navedenih odlučnih činjenica te je dana 11.10.2006. godine donio presudu, posl. br. P-6038/05, kojom je usvojen tužbeni zahtjev te je ponovno utvrđena tražbina HAOD-a (*u daljnjem tekstu: „Prvostupanjska presuda 2006“*). Prije donošenja Prvostupanjske presude 2006, tužitelj je povukao tužbu u odnosu na stečajnog vjerovnika ENT, o čemu je doneseno rješenje na raspravi dana 26.09.2006. godine.

Povodom žalbi NLB InterFinanz i Ljudevita Juršića, presudom VTS-a od dana 27.1.2010. godine, posl. br. PŽ-146/08 (*u daljnjem tekstu: „Drugostupanjska presuda 2010“*) preinačena je Prvostupanjska presuda 2006 te je odbijen tužbeni zahtjev HAOD-a, zbog promašene pasivne legitimacije.

Međutim, povodom podnesene revizije HAOD-a, VSRH je Rješenjem od dana 20.11.2018. godine, posl. br. Revt-187/10 (*u daljnjem tekstu: „Rješenje VSRH 2018“*) ukinuo Drugostupanjsku presudu 2010 i vratio predmet drugostupanjskom sudu na ponovno odlučivanje.

U ponovljenom drugostupanjskom postupku, VTS je dana 10.12.2019. godine, posl. br. PŽ-2320/19 (*u daljnjem tekstu: „Drugostupanjska presuda 2019“*) donio odluku kojom se potvrđuje Prvostupanjska presuda 2006.

Protiv Drugostupanjske presude 2019, ranija stečajna upraviteljica je u ime i za račun Stečajnog dužnika podnijela prijedlog za dopuštenje revizije od dana 18.02.2020. godine (*u daljnjem tekstu: „Prijedlog“*), povodom kojeg prijedloga se vodi postupak pred VSRH pod posl. br. Revd-1121/2020 te o kojemu još nije odlučeno. S time u vezi se ističe kako je Prijedlog podnesen od strane Stečajnog dužnika kao zainteresirane osobe.

Ranija stečajna upraviteljica također je podnijela ustavnu tužbu dana 19.02.2020. godine protiv odluka VSRH-a i VTS-a (*u daljnjem tekstu: „Ustavna tužba“*), a povodom koje se vodi postupak pred Ustavnim sudom Republike Hrvatske pod posl. br. U-III-675/2020. Ustavna tužba također je podnesena od strane Stečajnog dužnika kao zainteresirane osobe.

Predmet spora – bitne činjenice i pravna pitanja

U predmetnom postupku predmet spora je utvrđenje osnovanosti (postojanja) Tražbine stečajnog vjerovnika HAOD-a.

Uvidom u dokumentaciju u spisu, poglavito u sudske odluke donesene u postupku, utvrdili smo da većina činjenica u postupku nije sporna.

Nije sporno, odnosno tijekom postupka postalo je nesporno da je HAOD prijavio Tražbinu u Stečajni postupak te da je svojim štedišama isplatio iznos koji premašuje iznos prijavljene Tražbine, koje činjenice su prema stavu VSRH odlučne.

Tuženici su tijekom postupka isticali nekoliko materijalnih i procesnih prigovora, od kojih su sudovi u postupku kao relevantne ocijenili prigovore (i) kako sukladno odredbama Zakona o bankama HAOD ne bi bio ovlašten namirivati svoju tražbinu u okviru stečajnog postupka kao stečajni vjerovnik te (ii) promašene pasivne legitimacije.

Prvostupanjski sud, VTS i VSRH u svojim odlukama u postupku zauzeli su stajalište kako je HAOD temeljem odredaba članka 95. stavka 3. Zakona o bankama imao ovlaštenje podnijeti prijavu predmetnu tražbinu u stečajni postupak te da ima pravo na namirenje iste iz stečajne mase kao stečajni vjerovnik.

Prigovor pasivne legitimacije istaknut je temeljem činjenice da je HAOD povukao tužbu protiv Stečajnog dužnika, a prema stajalištu tuženika i kasnije VTS-a u ukinutoj Drugostupanjskoj presudi 2010, tužitelj je sukladno mjerodavnim zakonskim odredbama bio obavezan tužbu podnijeti protiv Stečajnog dužnika kojega bi u postupku zastupali osporavatelji.

U Rješenju VSRH 2018, sud je izrazio stajalište kako je shvaćanje VTS-a izraženo u Drugostupanjskoj presudi 2010 glede pasivne legitimacije pogrešno te kako je VTS pravilnom primjenom mjerodavnih zakonskih odredaba, i to članka 178. i 181. SZ/96, umjesto članka 179. SZ/96 koji nije primjenjiv u konkretnom slučaju, trebao prigovor promašene pasivne legitimacije ocijeniti neosnovanim.

U navedenoj odluci VSRH navodi kako u vrijeme otvaranja Stečajnog postupka i podnošenja tužbe radi utvrđenja Tražbine, mjerodavnim zakonskim odredbama nije bilo izričito propisano tko je pasivno legitimiran u ovakvim parnicama te kako iz članka 178. SZ/96 proizlazi da tužitelj kao tuženika nije morao označiti stečajnog dužnika, već osporavatelje. Također ističe kako sukladno članku 181. stavku 1. SZ/96 presuda donesena u takvom postupku imala bi učinak i prema stečajnom dužniku i svim stečajnim vjerovnicima.

Nakon pokretanja ovog postupka ustalila se sudska praksa da je u ovakvim slučajevima tuženik stečajni dužnik, a osporavatelji da se pojavljuju kao zastupnici dužnika, a tek izmjenama i dopunama Stečajnog zakona iz 2006. godine izmijenjen je raniji članak 178. stavak 2. SZ/96 te je propisano da osporavatelj tražbine priznate od strane stečajnog upravitelja nastupa u parnici u ime i za račun stečajnog dužnika.

Iz navedenog proizlazi da je VSRH zauzeo shvaćanje kako u vrijeme pokretanja postupka mjerodavnim zakonskim odredbama nije bilo propisano da bi se tužba radi utvrđenja osnovanosti tražbine u slučaju kada je tražbina priznata od strane stečajnog upravitelja, a osporena od strane stečajnih vjerovnika, podnosila protiv stečajnog dužnika, a ne osporavatelja, niti je tada bila ustaljena takva sudska praksa, a zakonske odredbe ni sudska praksa ne mogu se primijeniti retroaktivno, na štetu tužitelja.

Štoviše, VSRH čak navodi kako je, sukladno tadašnjim propisima i sudskoj praksi, upitan pravni interes za pokretanjem postupka protiv stečajnog dužnika, u slučaju kada je stečajni upravitelj priznao tražbinu.

Pritom je također relevantno da odluka u ovom postupku, neovisno o tome sudjeluje li u njoj Stečajni dužnik ili ne, sukladno mjerodavnim odredbama članka 181. stavka 1. SZ/96 te pravnom shvaćanju VSRH, djeluje i prema Stečajnom dužniku.

Dakle, prema jasno istaknutom stajalištu VSRH u Rješenju VSRH 2018, a koje stajalište je i prije toga zauzeo prvostupanjski sud u Prvostupanjskoj presudi 2006, u konkretnom slučaju tuženici su pasivno legitimirani te pasivna legitimacija u predmetnom postupku nije promašena.

U Drugostupanjskoj presudi 2019, sud je postupio po uputi revizijskog suda te također zauzeo stav kako u predmetnom postupku nije bilo promašene pasivne legitimacije, pozivajući se na iste argumente i zakonske odredbe.

Iz svega gore navedenog proizlazi kako su sudovi koji su sudjelovali u postupku, na svim stupnjevima odlučivanja, suglasni glede odlučnih činjenica, i to kako je HAOD prijavio Tražbinu u Stečajni postupak te kako je isplatio svojim štedišama na ime štednih uloga iznos koji je veći od iznosa prijavljene Tražbine. Nadalje proizlazi da su sudovi svih instanca zauzeli jedinstven stav glede tumačenja pravnih pitanja o kojima ovisi odluka u sporu, i to da je sukladno tada važećem Zakonu o bankama HAOD bio ovlašten Tražbinu prijaviti u stečajni postupak te istu namirivati u okviru stečajnog postupka, kao i da su osporavatelji, a ne stečajni dužnik, pasivno legitimirani u tom postupku.

Međutim, obrazloženje Drugostupanjske presude 2019 sadrži proturječnosti glede toga da li se tužba u odnosu na Stečajnog dužnika smatra povučenom te statusa Stečajnog dužnika u postupku u trenutku donošenja odluke, a iste proturječnosti sadrži i Rješenje VSRH 2018 temeljem kojega je donesena Drugostupanjska presuda 2019.

Tako VSRH navodi sljedeće:

„Glede povlačenja tužbe protiv stečajnog dužnika valja navesti sljedeće. Drugostupanjski sud posebno ističe da je tužitelj tijekom postupka povukao tužbu protiv stečajnog dužnika, odnosno drugotuženika. Naime, ako je došlo do povlačenja tužbe, tada stečajni dužnik više ne bi bio stranka u postupku, a što se u konkretnom slučaju nije dogodilo. Naime, protiv stečajnog dužnika tuženik je povukao tužbu i prije donošenja ranije revizijske odluke br. Revt-81/03-2 od 13. travnja 2005., a Vrhovni sud nije našao da u postupku sudjeluje osoba koja više nije stranka u postupku.

Čak štoviše u nastavku postupka stečajni dužnik je sudjelovao u postupku (rasprava održana 2. veljače 2006.) prvostupanjski i drugostupanjski sud su u uvodu prvostupanjske i drugostupanjske presude naveli stečajnog dužnika kao prvotuženika, iz čega se može zaključiti da niti za te sudove nije bilo sporno da je prvotuženik stranka u ovom predmetu.“

U obrazloženju Drugostupanjske presude 2019, VTS u navedenom dijelu citira VSRH.

Iz citiranih navoda, ovako izvađenih iz konktesta, dalo bi se zaključiti kako bi VSRH i VTS isti smatrali da je Stečajni dužnik nastavio biti stranka u postupku i nakon povlačenja tužbe, što je proturječno, odnosno nije u skladu s navodima kako je tužba u odnosu na Stečajnog dužnika povučena te kako su tuženici, a ne stečajni dužnik, pravilno pasivno legitimirani u ovom postupku.

Stečajni dužnik je iz navedenih razloga po ranijem stečajnom upravitelju podnio Prijedlog za dopuštenje revizije protiv Drugostupanjske presude 2019, o kojem prijedlogu u trenutku pisanja ovog pravnog mišljenja nije odlučeno. Pritom je bitno istaknuti kako bi Stečajni dužnik bio ovlašten podnijeti prijedlog za dopuštenje revizije samo ako bi isti bio stranka u postupku.

Procjena vjerojatnosti uspjeha u sporu

U predmetnom postupku Tražbina je pravomoćno utvrđena, ali postoji mogućnost ukidanja Drugostupanjske presude 2019 povodom Prijedloga, podredno Ustavne tužbe.

Da bi VSRH uopće mogao odlučiti o dopuštenosti revizije protiv Drugostupanjske presude 2019, morao bi najprije utvrditi da je Prijedlog podnesen od strane ovlaštene osobe, odnosno priznati Stečajnom dužniku status stranke u postupku.

Unatoč činjenici da je Stečajni dužnik naveden kao prvotuzenik u uvodnom dijelu sudskih odluka te spornim navodima u obrazloženju koji se ne uklapaju u prethodne navode vezano uz pasivnu legitimaciju osporavatelja u parnici, kada promatramo obrazloženja Rješenja VSRH 2018 i Drugostupanjske presude 2019 kao cjelinu, iz njihova smisla ne proizlazi da bi sudovi smatrali kako je Stečajni dužnik stranka u postupku, već da (i) su stečajni vjerovnici kao osporavatelji pravilno pasivno legitimirani u ovom sporu te (ii) da činjenica kako bi tužba u odnosu na Stečajnog dužnika bila povučena ili ne bi bila povučena ne utječe na pravilnost pasivne legitimacije u tom postupku.

VSRH i VTS u navedenim odlukama na nekoliko strana obrazlažu kako bi iz zakonskih odredaba koje se primjenjuju u ovom postupku proizlazilo da su upravo osporavatelji pasivno legitimirani u ovakvim parnicama, a ne stečajni dužnik, pa unatoč gore citiranim spornim navodima nije logično zaključiti da bi smatrali Stečajnog dužnika strankom u postupku.

Stoga smatramo kako je izvjesno da će VSRH odbaciti Prijedlog kao nedopušten, jer je podnesen od neovlaštene osobe.

Pritom ističemo kako, sve i da VSRH dopusti reviziju protiv Drugostupanjske presude 2019, imajući u vidu odlučne činjenice koje su u prethodno provedenim postupcima sudovi nesporno utvrdili te stajališta VSRH glede pravnih pitanja o kojima ovisi odluka u sporu, a koja shvaćanja su obvezujuća za niže sudove, smatramo vjerojatnim kako bi i čak i slučaju eventualnog uspjeha u kasnijem revizijskom postupku, neovisno o tome da li bi Stečajni dužnik u istome sudjelovao kao stranka ili ne, u ponovljenom postupku Tražbina bila pravomoćno utvrđena.

3. Postupak radi utvrđenja ništetnosti pravnih poslova, podredno raskida, podredno stjecanja bez osnove te radi isplate (Trgovački sud u Zagrebu, posl. br. P-1705/20)

Pozadina pokretanja postupka

Nakon što je Tražbina bila pravomoćno utvrđena temeljem Prvostupanjske presude 2002 i Drugostupanjske presude 2003, HAOD i Stečajni dužnik sklopili su niz pravnih poslova temeljem kojih su HAOD-u preneseni dijelovi imovine Stečajnog dužnika na ime ispunjenja tada pravomoćno utvrđene Tražbine (u daljnjem tekstu: „Pravni poslovi“).

Ukidanjem gore navedenih sudskih odluka od strane VSRH povodom revzije te donošenjem Drugostupanjske presude 2010 u ponovljenom postupku kojom je pravomoćno bilo utvrđeno kako Tražbina ne postoji, nastala je pravna situacija u kojoj je HAOD-u kao vjerovniku višeg III. reda ispunjen dio tražbine koja je pravomoćno izgubila status utvrđene tražbine u stečajnom postupku.

Usljed tako nastale pravne situacije, Stečajni dužnik je dana 13.04.2010. godine podnio tužbu radi utvrđenja ništetnosti pravnih poslova temeljem kojih je izvršen prijenos imovine stečajnog dužnika HAOD-u, podredno da sud utvrdi da su predmetni pravni poslovi raskinuti s danom podnošenja tužbe, podredno radi povrata novčane vrijednosti imovine u iznosu od 506.889.846,64 kn temeljem stjecanja bez osnove.

Pritom je sporno da li je raniji stečajni upravitelj imao suglasnost odbora vjerovnika, odnosno skupštine za pokretanje postupka.

Pregled tijeka postupka

Stečajni dužnik je dana 13.04.2010. godine podnio tužbu radi utvrđenja ništetnosti pravnih poslova temeljem kojih je izvršen prijenos imovine stečajnog dužnika HAOD-u, a koji prijenos je izvršen umjesto isplate dijela Tražbine u vrijednosti 506.889.846,64 kn, podredno da sud utvrdi da su predmetni pravni poslovi raskinuti s danom podnošenja tužbe, podredno da utvrdi da je imovina stečena bez osnove te je istaknut zahtjev za povrat novčane vrijednosti imovine u iznosu od 506.889.846,64 kn temeljem usvajanja jednog od tri eventualno postavljena tužbena zahtjeva.

Tijekom postupka, HAOD je istaknuo prigovor radi prijeboja tražbine temeljem činjenice da je štedišama isplatio iznos koji premašuje iznos Tražbine.

Dana 30.11.2018. godine donesena je prvostupanjska presuda, posl. br. P-2379/10 (*u daljnjem tekstu: „Prvostupanjska presuda 2018“*) kojom je odbijen tužbeni zahtjev u pretežnom dijelu, dok je djelomično usvojen tužbeni zahtjev radi isplate iznosa od 23.896.194,51 kn te je odbačen prigovor radi prebijanja kao nedopušten.

Povodom žalbi tužitelja i tuženika, presudom VTS-a od dana 04.09.2020. godine, posl. br. Pž-1091/19 (*u daljnjem tekstu: „Drugostupanjska presuda 2020“*) ukinuta je prvostupanjska presuda te je predmet vraćen prvostupanjskom sudu na odlučivanje.

U ponovljenom postupku, prvostupanjski sud je dana 05.03.2021. godine, donio presudu, posl. br. P-1705/20 (*u daljnjem tekstu: „Prvostupanjska presuda 2021“*) kojom je odbio sve eventualno postavljene tužbene zahtjeve te zahtjev za isplatu novčanog iznosa.

O prigovoru radi prebijanja Prvostupanjskom presudom 2021 nije odlučeno, s obzirom na to da je tužbeni zahtjev za isplatu odbijen u cijelosti.

Uvidom u mrežne stranice e-predmet utvrdili smo da su protiv Prvostupanjske presude 2021, Stečajni dužnik i HAOD podnijeli žalbe povodom kojih se vodi postupak pred drugostupanjskim sudom pod nepoznatim poslovnim brojem. Žalbe stranaka nisu nam dostavljene na uvid.

Predmet spora – bitne činjenice i pravna pitanja

Predmet spora je utvrđenje ništetnosti Pravnih poslova, podredno utvrđenje da su isti raskinuti danom podnošenja tužbe, podredno da je imovina stečena temeljem tih poslova stečena bez osnove te zahtjev za isplatu novčanog iznosa od 506.889.846,64 kn.

Pravno relevantne činjenice u postupku većinom nisu sporne: (i) da su predmetni pravni poslovi sklopljeni radi namirenja Tražbine koja je u vrijeme sklapanja tih pravnih poslova bila pravomoćno utvrđena (osim dva ugovora koja su sklopljena ranije), (ii) da su isti u cijelosti ispunjeni, (iii) čime je djelomično namirena Tražbina tuženika do iznosa od 506.889.846,64 kn.

Također nije sporno da je tužba u postupku podnesena nakon što je odlukom VTS-a pravomoćno bilo utvrđeno kako Tražbina ne postoji, kao i da je tijekom trajanja ovog postupka Tražbina u ponovljenom postupku ponovno pravomoćno utvrđena donošenjem Drugostupanjske presude 2019.

Odluka u sporu ovisi o konačnom stajalištu suda glede pravnih pitanja koja se nameću u odnosu na eventualno postavljene tužbene zahtjeve, od kojih obrazlažemo ona koja su prema našem mišljenju relevantna za donošenje odluke.

Prije svega, postavilo se pitanje legitimnosti podnesene tužbe od strane ranije stečajne upraviteljice, kao i preinaka iste, zbog nedostatka suglasnosti odbora vjerovnika za poduzimanje tih radnji.

Iz dokumentacije koja nam je dostavljena i dostupnih informacija proizlazi da je ranija stečajna upraviteljica imala suglasnost tri člana odbora vjerovnika za podnošenje tužbe u predmetnom postupku (iako suglasnost nije dana pisanom i potpisanom odlukom odbora vjerovnika), ali nije imala suglasnost za preinake tužbe.

Sukladno mjerodavnim odredbama članka 163. stavka 1. SZ/96, nedostatak suglasnosti odbora vjerovnika za pokretanje postupka, kao ni za preinake tužbe ne utječe na valjanost tako poduzetih radnji, već eventualno može dovesti do odgovornosti za štetu koja bi time nastala za stečajnog dužnika, odnosno stečajnu masu.

Stoga, sve navedene radnje proizvode pravne učinke te su se iste temeljem članka 163. stavka 2. SZ/96 eventualno mogle pobijati prema pravilima o pobijanju dužnikovih pravnih radnji, a koje radnje prema našim saznanjima nisu pobijane.

Navedeno stajalište zauzeli su i Trgovački sud u Zagrebu i VTS.

Budući da je u međuvremenu Tražbina ponovno pravomoćno utvrđena, što podrazumijeva da bi u slučaju uspjeha u sporu te povrata utuženog iznosa u stečajnu masu, HAOD kao jedini vjerovnik III. višeg isplatnog reda, a nakon što su se svi vjerovnici prethodnih isplatnih redova namirili, jedini namirivao iz tako vraćenog iznosa, postavilo se pitanje postojanja pravnog interesa za vođenjem predmetnog postupka.

U pogledu navedenog pitanja, prvostupanjski sud je zauzeo stajalište kako pravni interes i dalje postoji, s obzirom na to da se prije stečajnog vjerovnika podmiruju troškovi stečajnog postupka, koje stajalište smatramo ispravnim.

Ništetnost pravnih poslova

Stečajni dužnik smatra kako bi Pravni poslovi bili ništetni iz razloga što bi bili protivni cilju i svrsi odredbe članka 2. SZ/96, odnosno protivni cilju samog stečajnog postupka.

Člankom 2. SZ/96 propisano je da se stečajni postupak provodi radi skupnoga namirenja vjerovnika stečajnoga dužnika, unovčenjem njegove imovine i podjelom prikupljenih sredstava vjerovnicima.

Člankom 103. stavkom 1. ZOO/91 propisano je da je ugovor, koji je protivan Ustavu Republike Hrvatske, prisilnim propisima te moralu društva ništav ako cilj povrijeđenog pravila ne upućuje na neku drugu sankciju ili ako zakon o određenom slučaju ne propisuje što drugo.

Prvostupanjski sud i VTS usuglasili su se da je u pogledu pravne prirode spornih pravnih poslova riječ o zamjeni ispunjenja iz članka 308. ZOO/91, iz razloga što isti predstavljaju sporazum između stranaka temeljem kojega je HAOD kao vjerovnik pristao umjesto novčanog iznosa primiti nešto drugo, te da je HAOD namiren u dijelu Tražbine u trenutku kada je temeljem pravnih poslova primio imovinu Stečajnog dužnika.

Dakle, sudovi su suglasni kako je sklapanjem tih pravnih poslova, odnosno njihovim ispunjenjem došlo do namirenja dijela Tražbine HAOD-a kao stečajnog vjerovnika na način da je HAOD u zamjenu za isplatu novčanog iznosa primio dijelove imovine Stečajnog dužnika koji imaju određenu novčanu protuvrijednost.

Međutim, prvostupanjski sud i VTS zauzeli su različita stajališta o tome da li je sklapanje tih pravnih poslova protivno cilju i svrsi odredbe članka 2. SZ/96 te posljedično da li su isti ništetni.

Prvostupanjski sud smatra kako ne može biti riječ o ništetnosti, iz razloga što člankom 2. SZ/96 nije izričito propisana ništetnost pravnih radnji koje su protivne toj odredbi, a niti bi iz cilja te odredbe proizlazila ništetnost takvih ugovora. Smatra kako je namirenje stečajnog vjerovnika na način koji nije isplata iz prikupljenih sredstava dobivenih unovčenjem imovine iznimno dopuštena (i u situacijama kada je unovčenje moguće), ako se time ne narušava načelo ravnopravnog namirenja vjerovnika, a u konkretnom slučaju to načelo nije narušeno.

VTS također smatra kako ništetnost u smislu članka 103. ZOO/91 mora biti ili izričito propisana ili proizlaziti iz cilja povrijeđenog pravila, ali zauzima stav kako je člankom 2. SZ/96 propisano da se stečajni vjerovnici namiruju isključivo unovčenjem imovine stečajnog dužnika, što podrazumijeva prodaju za novac, te da nije dopušteno vjerovnike namirivati na bilo koji drugi način (osim iznimno kada unovčenje nije moguće), uključujući i davanjem imovine kao zamjenu ispunjenja, iz razloga što je to protivno cilju stečajnog postupka, a to je ravnopravno namirenje stečajnih vjerovnika na način da se imovina stečajnog dužnika proda te se stečajni vjerovnici isplate iz tako prikupljenih sredstava.

Budući da je temeljem predmetnih pravnih poslova namirena Tražbina HAOD-a na način koji u stečajnom postupku nije dopušten, predmetni pravni poslovi su prema stajalištu VTS-a ništetni samim time što su protivni članku 2. SZ/96, jer se svakim ugovorom kojim se određuje namirenje način namirenja suprotno članku 2. SZ/96 narušava načelo ravnopravnog namirenja stečajnih vjerovnika.

Suprotno stavu i prvostupanjskog suda i VTS-a, smatramo kako iz članka 103. stavka 1. ZOO/91 ne proizlazi kako bi ništetnost ugovora koji bi bio protivan prisilnom propisu morala biti ili izričito propisana ili proizlaziti iz cilja povrijeđenog propisa. Ništetnost je izričito propisana upravo člankom 103. stavkom 1. ZOO/91 te je odgovarajućom primjenom iste u svakom slučaju kada se smatra da je ugovor sklopljen protivno nekom prisilnom propisu nužno utvrditi da li je zakonom izričito propisano nešto drugo ili bi iz cilja povrijeđenog propisa proizlazila neka druga sankcija.

U konkretnom slučaju, Tražbina HAOD-a je djelomično namirena na način koji ne predstavlja isplatu do koje je došlo unovčenjem imovine, već davanjem imovine umjesto isplate novčanog iznosa, a što je prema našem mišljenju, kao i mišljenju VTS-a, protivno članku 2. SZ/96, odnosno cilju i svrsi stečajnog postupka, jer svako namirenje stečajnih vjerovnika koje nije izvršeno isplatom u novcu nužno je protivno cilju koji se očituje u „unovčenju imovine i skupnom namirenju vjerovnika iz tako prikupljenih sredstava“, bez obzira na to da li je u konkretnom slučaju došlo do neravnomjernog namirenja stečajnih vjerovnika.

Ako promatramo odredbu članka 2. SZ/96, možemo zaključiti kako je cilj iste odrediti svrhu stečajnog postupka - skupno namirenje vjerovnika te načina na koji se ta svrha postiže - unovčenjem imovine isplatom vjerovnika iz prikupljenih novčanih sredstava. Cilj propisivanja takva načina namirenja je osigurati transparentnost na način da spriječava nastanak bilo kakve dvojbe glede vrijednosti koju je svaki stečajni vjerovnik dobio na ime utvrđene tražbine u stečajnom postupku, a čime se omogućava ostvarenje načela ravnomjernog namirenja stečajnih vjerovnika. U tom smislu, smatramo kako iz cilja te odredbe ne proizlazi da bi u određenim slučajevima (npr. kada se procijeni da time nije povrijeđeno načelo ravnomjernog namirenja vjerovnika) ugovori koji su protivni toj odredbi mogli biti valjani, sve i kada bi u smislu članka 103. ZOO/91 od ugovora koji su protivni nekom prisilnom propisu neki mogli biti valjani, a neki ništetni.

Stoga je naše mišljenje da je svako namirenje stečajnog vjerovnika koje ne predstavlja isplatu novčanog iznosa nužno protivno članku 2. SZ/96, odnosno cilju stečajnog postupka, a s obzirom na to da iz cilja te odredbe ne proizlazi kako bi za ugovore koji bi joj bili protivni bila predviđena neka druga pravna posljedica umjesto ništetnosti, Pravni poslovi su kao ugovori koji su protivni članku 2. SZ/96, ništetni (ništavi).

Raskid pravnih poslova

U pogledu eventualno postavljenog tužbenog zahtjeva za utvrđenjem da su pravni poslovi raskinuti s danom podnošenja tužbe, i prvostupanjski sud i VTS stajališta su da su isti u cijelosti ispunjeni pa utoliko raskid ugovora više nije moguć.

Stjecanje bez osnove

U pogledu tužbenog zahtjeva za utvrđenje stjecanja bez osnove, a budući da je prethodno postavljene tužbene zahtjeve odbio, sud je trebao utvrditi da li je otpala osnova temeljem koje je u imovinu HAOD-a prešla novčana vrijednost imovine Stečajnog dužnika.

VTS i prvostupanjski sud su i u pogledu navedenog pravnog pitanja zauzeli različita stajališta.

Prvostupanjski sud smatra kako su osnova za prijenos imovine isključivo Pravni poslovi, a s obzirom na to da je prvostupanjski sud utvrdio kako isti nisu ništetni niti raskinuti, osnova nije otpala te ne može biti riječ o stjecanju bez osnove.

S druge strane, VTS je u svojoj odluci kojom je ukinuo Prvostupanjsku presudu 2018 izrazio stajalište kako predmetni ugovori po svojoj naravi zamjena ispunjenja u smislu članka 308. ZOO/91 te da zamjena ispunjenja predstavlja jedan o načinu ispunjenja obveze, a da je ispunjenje obveze jedan od načina prestanka obveze, stoga navedeni ugovori ne mogu predstavljati pravnu osnovu prelaska imovine Stečajnog dužnika u imovinu HAOD-a, već predstavljaju isključivo način na koji je Stečajni dužnik namirio obvezu prema HAOD-u, a što proizlazi iz sadržaja tih ugovora i nespornih namjera stranaka prilikom njihova sklapanja. U tom smislu da je nesporno osnova temeljem koje je izvršen prijenos imovine upravo Prvostupanjska presuda 2006, a ne Pravni poslovi.

Prvostupanjski sud i VTS jedinstveni su u stavu kako su svi Pravni poslovi sklopljeni u zamjenu za ispunjenje, ali VTS smatra kako je osnova temeljem koje je imovina Stečajnog dužnika prešla u imovinu HAOD-a Prvostupanjska presuda 2006 kojom je pravomoćno utvrđena Tražbina, a prvostupanjski sud smatra kako su osnova za taj prijelaz Pravni poslovi.

U odnosu na ovo pravno pitanje, priklanjamo se stavu VTS-a te smatramo kako osnova u smislu odredaba ZOO/91 kojima je uređeno stjecanje bez osnove predstavlja razlog iz kojega se određena osoba obvezuje, odnosno sklapa ugovor.

U ovom slučaju, Stečajni dužnik se obvezao prenijeti dio svoje imovine HAOD-u na ime ispunjenja Tražbine iz razloga što je u tom trenutku postojala pravomoćna presuda kojom je ta Tražbina utvrđena, a koja presuda je kasnije ukinuta, čime je otpala i osnova.

Iako prema našem mišljenju prvostupanjski sud postojanje osnove u smislu članka 210. ZOO/91 tumači prerestriktivno te se slažemo sa stavom VTS-a iz Drugostupanjske presude 2020, nije sporno kako je u trenutku zaključenja glavne rasprave i donošenja Prvostupanjske presude 2021 Tražbina u ponovljenom postupku ponovno bila pravomoćno utvrđena te se postavlja pitanje na koji način ta činjenica utječe na odluku u sporu.

Ako bismo prihvatili stav VTS-a kako je osnova temeljem koje je imovina Stečajnog dužnika prešla u imovinu HAOD-a otpala ukidanjem Prvostupanjske presude 2006, ta ista osnova ponovno je počela postojati donošenjem Drugostupanjske presude 2019 te je postojala u trenutku zaključenja glavne rasprave i donošenja Prvostupanjske presude 2021.

Deklaratorne presude kojima se utvrđuje postojanje tražbina u stečajnom postupku djeluju *ex tunc* te se temeljem pravomoćne presude kojom je sada Tražbina ponovno utvrđena smatra da je Tražbina postojala kako u trenutku otvaranja stečajnog postupka, tako i u trenutku podnošenja tužbe.

S obzirom na to da je za donošenje odluke o tužbenom zahtjevu odlučno stanje u trenutku zaključenja glavne rasprave, a u trenutku zaključenja glavne rasprave nesporno je postojala pravomoćna presuda kojom je Tražbina utvrđena, koja presuda ima djelovanje *ex tunc*, smatramo kako osnova temeljem koje je imovina Stečajnog dužnika prešla u imovinu tuženika nije otpala.

Isplata

Pored tri eventualno postavljena tužbena zahtjeva, tužitelj je postavio tužbeni zahtjev za isplatu novčanog iznosa od 506.889.846,64 kn, ukoliko sud utvrdi da je jedan od eventualno postavljenih tužbenih zahtjeva osnovan.

Prvostupanjski sud je Prvostupanjskom presudom 2018 dosudio djelomični iznos, na osnovi toga da je temeljem dva sporna ugovora sklopljena prije pravomoćnosti Prvostupanjske presude 2002 ugovoren raskidni uvjet temeljem kojega se HAOD obvezao izvršiti isplatu novčanog iznosa od ukupno 23.896.194,51 (iznos za oba ugovora), kao protuvrijednost za stečenu imovinu u slučaju da Tražbina bude pravomoćno osporena.

Prema stajalištu suda u vrijeme donošenja Prvostupanjske presude 2018, budući da je Tražbina bila pravomoćno osporena temeljem Drugostupanjske presude 2010, ispunio se raskidni uvjet te je HAOD bio obavezan isplatiti Stečajnom dužniku ugovorene iznose.

VTS je u ukidnoj Drugostupanjskoj presudi 2018 utvrdio kako je navedenom odlukom prvostupanjski sud prekoračio tužbeni zahtjev, jer je dosudio isplatu iznosa temeljem činjenične osnove različite od one na koju se pozvao tužitelj (misleći pritom na to da je tužitelj zahtijevao isplatu temeljem utvrđenja ništetnosti, podredno utvrđenja raskida, podredno stečenog bez osnove, a nijedan od tih tužbenih zahtjeva nije usvojen).

U ponovljenom postupku, prvostupanjski sud je utvrdio kako nema osnove za dosudu iznosa ni temeljem raskidnih uvjeta sadržana u dva od devet spornih ugovora, iz razloga što je u vrijeme donošenja Prvostupanjske presude 2021 Tražbina ponovno bila pravomoćno utvrđena, a sud nije usvojio nijedan od tri eventualna tužbena zahtjeva.

Prema našem mišljenju, sud je pravilno odbio i tužbeni zahtjev za isplatu, s obzirom na to da je odbio sve eventualno postavljene tužbene zahtjeve.

Međutim, u slučaju da VTS preinači Prvostupanjsku presudu 2021 u jednom od tri eventualno postavljena tužbena zahtjeva, VTS bi mogao preinačiti i Prvostupanjsku presudu u dijelu kojim je odbijen tužbeni zahtjev za isplatu novčane protuvrijednosti imovine, ali to ovisi o stavu drugostupanjskog suda da li je tijekom postupka dokazana visina tog tužbenog zahtjeva, odnosno tome da li činjenica da su ugovorne strane suglasno utvrdile vrijednost imovine koja je prešla u imovinu tuženika u svrhu ispunjenja dijela Tražbine obvezuje sud u pogledu utvrđenja novčane vrijednosti te imovine ili je vrijednost iste bilo potrebno dokazati u postupku.

Prigovor radi prijeboja

Tuženik je tijekom postupka istaknuo prigovor radi prijeboja temeljem činjenice da je štedišama isplatio iznos od 1.355.000.000,00 kn, čime da je postao regresni vjerovnik Stečajnog dužnika.

Prvostupanjskom presudom 2018 navedeni prigovor odbačen je kao nedopušten temeljem članka 105. stavka 1. točke 1. SZ/96, a kojim je propisano da prijeboj nije dopušten ako je obveza stečajnoga vjerovnika prema stečajnoj masi nastala tek nakon otvaranja stečajnoga postupka.

Međutim, VTS je u Drugostupanjskoj presudi 2018 utvrdio kako je prvostupanjski sud propustio ocijeniti da li bi bile ispunjene pretpostavke temeljem kojih bi prijebaj ipak bio dopušten, a imajući na umu pravno shvaćanje VTS-a zauzeto na sjednici održanoj 24.09.2015. godine prema kojem su kompenzibilna protutužba i prigovor radi prebijanja dopušteni ako se odnose na tražbinu do visine utvrđene tužiteljeve tražbine, iako tuženikova tražbina nije prijavljena u stečajnom postupku otvorenom nad tužiteljem.

Procjena vjerojatnosti uspjeha u sporu

Glavni tužbeni zahtjev u postupku je utvrđenje ništetnosti Pravnih poslova, iz razloga što bi isti bili protivni članku 2. SZ/96 kojim je propisano da se stečajni postupak provodi radi skupnoga namirenja vjerovnika stečajnoga dužnika, unovčenjem njegove imovine i podjelom prikupljenih sredstava vjerovnicima te zahtjev za isplatom novčane protuvrijednosti stečene imovine.

Budući da je VTS u odluci kojom je ukinuo prethodno donesenu Prvostupanjsku presudu 2018 iznio shvaćanje kako je svako namirenje stečajnog vjerovnika na bilo koji drugi način osim novčanog ispunjenja protivno svrsi i cilju stečajnog postupka te načelu ravnomjernog namirenja stečajnih vjerovnika, a iz obrazloženja Prvostupanjske presude 2021 proizlazi kako je ista protivna tom shvaćanju, postoji velika vjerojatnost da će VTS, zadrži li isti stav, preinačiti Prvostupanjsku presudu 2021 i utvrditi ništetnost Pravnih poslova.

Ukoliko VTS ne preinači Prvostupanjsku presudu 2021 u pogledu glavnog tužbenog zahtjeva, smatramo da postoji velika vjerojatnost da će potvrditi presudu i u dijelu u kojemu je odbijen eventualno postavljen tužbeni zahtjev za utvrđenje raskida.

U pogledu tužbenog zahtjeva za utvrđenje stjecanja bez osnove, pod uvjetom da se ispune pretpostavke za meritorno odlučivanje o istome, ako VTS ne odstupi od dosadašnjeg stava što predstavlja osnovu prijelaza imovine, konačna odluka ovisit će o stavu tog suda glede utjecaja činjenice da je u međuvremenu Tražbina ponovno pravomoćno utvrđena.

U slučaju da preinači Prvostupanjsku presudu 2021 u jednom od tri eventualno postavljena tužbena zahtjeva, VTS bi mogao preinačiti i Prvostupanjsku presudu u dijelu kojim je odbijen tužbeni zahtjev za isplatu novčane protuvrijednosti imovine, ali drugostupanjski sud u Drugostupanjskoj presudi 2018 o tome nije iznio nikakvo stajalište, tako da nije moguće prejudicirati stav tog suda da li je tijekom postupka dokazana visina tog tužbenog zahtjeva, odnosno da li se ista smatra priznatom od strane tuženika s obzirom na sporazum glede novčane protuvrijednosti stečene imovine.

U pogledu prigovora radi prijebaja, ukoliko se ispune pretpostavke za odlučivanje o istome, postoji mogućnost da bi VTS isti ocijenio dopuštenim temeljem zauzetog Pravnog shvaćanja na sjednici VTS-a od 24.09.2015. godine.

4. Procjena opravdanosti daljnjeg vođenja parničnih postupaka

Primarni cilj pisanja ovog pravnog mišljenja bio je sažeti prikaz spornih činjenica i pravnih pitanja u predmetnim postupcima radi davanja procjene vjerojatnosti uspjeha u svakom od tih sporova te konačno radi davanja procjene opravdanosti daljnjeg vođenja predmetnih parničnih postupaka.

Da bismo mogli ocijeniti opravdanost vođenja parničnih postupaka, prije svega bilo je potrebno procijeniti mogućnost uspjeha u istima.

U pogledu postupka radi utvrđenja Tražbine, utvrdili smo kako eventualan uspjeh Stečajnog dužnika s Prijedlogom za dopuštenje revizije ovisi o stavu VSRH je li Stečajni dužnik stranka u tom postupku.

Unatoč proturječnostima sadržanim u obrazloženju Drugostupanjske presude 2019 i Rješenja VSRH 2018 glede navedenog pitanja, smatramo kako iz istih ne proizlazi da bi Stečajni dužnik bio stranka u postupku, zbog čega nije bio ovlašten podnijeti Prijedlog za dopuštenje revizije, kao ni Ustavnu tužbu. Stoga je vjerojatno da će Prijedlog i Ustavna tužba biti odbačeni.

Čak i u malo vjerojatnom slučaju da VSRH dopusti reviziju te ukine Drugostupanjsku presudu 2019, zaključili smo da bi u ponovljenom postupku vjerojatnost za uspjeh Stečajnog dužnika bila zanemariva.

Imajući u vidu troškove i trajanje postupka koji predstavljaju značajno opterećenje za stečajnu masu te onemogućavaju skorašnje zaključenje stečajnog postupka, u odnosu na vjerojatnost uspjeha u sporu, naše je mišljenje kako daljnje ustrajanje s Prijedlogom nije svrsishodno za stečajnu masu i stečajne vjerovnike. Čak ni mala mogućnost uspjeha u revizijskom postupku ne opravdava uložena sredstva, budući da je izvjesno da bi i u tom slučaju spor konačno bio izgubljen.

U postupku radi utvrđenja ništetnosti Pravnih poslova, podredno raskida, podredno stjecanja bez osnove, te radi isplate, smatramo kako je vrlo vjerojatno da će VTS potvrditi stav prvostupanjskog suda o neosnovanosti tužbenog zahtjeva za utvrđenje da su pravni poslovni raskinuti.

U pogledu tužbenog zahtjeva za utvrđenjem ništetnosti i stjecanja bez osnove, s obzirom na zauzeta stajališta VTS-a, smatramo kako postoji vjerojatnost da će prvostupanjska odluka biti preinačena na način da tužbeni zahtjev bude usvojen u pogledu ništetnosti, a podredno stjecanja bez osnove (ako VTS ne odstupi od prethodnog stava u pogledu osnove prijelaza imovine i pritom zauzme stav da činjenica da je Tražbina naknadno ponovno pravomoćno utvrđena nema utjecaja na donošenje odluke).

Dakle, postoji objektivna mogućnost da bi Stečajni dužnik mogao uspjeti u predmetnom sporu s jednim od dva navedena tužbena zahtjeva, u kojem slučaju bi mogao uspjeti i sa zahtjevom za isplatu, iako to ovisi o ranije spomenutom stavu VTS-a glede visine tužbenog zahtjeva.

Međutim, kako nije riječ o izvjesnom ishodu, potrebno je izvršiti dodatnu ocjenu svrhovitosti vođenja ovog postupka u smislu financijskog učinka istog na stečajnu masu te na mogućnost zaključenja Stečajnog postupka, imajući na umu konačan zaključak glede vjerojatnog ishoda u postupku radi utvrđenja tražbine. Drugim riječima, potrebno je uzeti u obzir da je izgledno da će Tražbina ostati ili u ponovljenom postupku ponovno biti pravomoćno utvrđena, što znači da će u slučaju povrata novčanog iznosa temeljem eventualne presude u ovom sporu, a nakon što se namire troškovi stečajnog postupka, iz istog iznosa ponovno biti namiren HAOD.

Pritom je potrebno uzeti u obzir rizik negativnog ishoda i posljedično snošenja svih parničnih troškova, s obzirom na vrijednost predmeta spora, u odnosu na eventualnu dobit u slučaju uspjeha u sporu, uključujući i mogućnost da VTS dopusti prijeboj predmetnih tražbina, u kojem slučaju ne bi uopće došlo do namirenja troškova stečajnog postupka.

Imajući na umu utjecaj konačnog ishoda u postupku radi utvrđenja Tražbine na ovaj postupak, svakako je svrsishodno najprije odlučiti o eventualnom povlačenju Prijedloga i Ustavne tužbe.

U odnosu na oba postupka, bitno je istaknuti kako je stečajnom upravitelju, sukladno mjerodavnim odredbama SZ/96, neovisno o tome je li raniji stečajni upravitelj imao suglasnost odbora vjerovnika za podnošenje i preinake tužbe, kao i Prijedloga i Ustavne tužbe, potrebna suglasnost odbora vjerovnika za povlačenje tih pravnih radnji, u suprotnom može odgovarati za štetu koja bi eventualno nastala stečajnoj masi kao posljedica takvih radnji.

5. Zaključak

Parnični postupci koji su predmetom ovog pravnog mišljenja u tijeku su već više od 10, odnosno 20 godina. U oba parnična postupka, za konačnu odluku o meritumu spora odlučna su pravna pitanja od kojih su u ponavljanim postupcima sudovi zauzimali oprečne stavove, zbog čega je uglavnom i dolazilo do vraćanja predmeta nižim sudovima na postupanje, što je u konačnici i doprinijelo ovako dugom trajanju postupaka.

Samo u postupku radi utvrđenja Tražbine, doneseno je dosada sedam sudskih odluka, dvije prvostupanjske presude, tri drugostupanjske presude i dva rješenja o reviziji.

Dakle, riječ je o sporovima velike vrijednosti u kojima su odlučne činjenice još u ranoj fazi postale nesporne, ali su se pojavila složena pravna pitanja, o kojima sudovi nisu zauzeli jedinstvene stavove.

Postupak radi utvrđenja Tražbine je dodatno zakompliciralo pitanje glede statusa Stečajnog dužnika u tom postupku (iako je tužba u odnosu na istoga povučena još 2002. godine), zbog čega je podnesen Prijedlog za dopuštenje revizije i Ustavna tužba te se ni taj postupak unatoč tome što je pravomoćno okončan, ne može smatrati dovršenim.

Budući da ni sudovi višeg stupnja, kao autoriteti glede tumačenja pravnih propisa i stvaratelji sudske prakse, u više navrata kada su ove predmete dobili u rad nisu zauzeli jedinstven stav glede određenih pravnih pitanja koja su se pojavila kao odlučna, nije bilo lako procijeniti kakav bi stav sudovi mogli zauzeti u daljnjem tijeku postupka te predvidjeti na koji način bi ti postupci mogli biti okončani. Unatoč tome, iznijeli smo svoje mišljenje glede tumačenja mjerodavnih pravnih propisa u odnosu na utvrđene činjenice u postupku te smo temeljem dosada iznesenih stavova sudova glede relevantnih pravnih pitanja u tim postupcima procijenili njihove moguće daljnje stavove i potencijalne ishode, na temelju čega smo iznijeli procjenu ekonomske opravdanosti daljnjeg vođenja tih postupaka.

Pritom smo donijeli zaključak kako je izvjesno da će VSRH odbaciti Prijedlog za dopuštenje revizije, odnosno da će Tražbina kad tad biti konačno pravomoćno utvrđena, uslijed čega smo daljnje ustrajanje u vođenju tog postupka ocijenili neopravdanim u smislu izglednih negativnih posljedica za stečajnu masu, s obzirom na njegovo moguće trajanje i posljedične troškove.

U pogledu parničnog postupka čiji predmet su Pravni poslovi, zaključili smo kako postoji objektivna mogućnost za uspjeh u tom sporu, ali kako je prilikom donošenja odluke o nastavku tog postupka potrebno uzeti u obzir njegovo izgledno dugogodišnje trajanje uz neizvjestan ishod te utjecaj na stečajnu masu u slučaju gubitka spora u vidu snošenja parničnih troškova koji već sada prelaze milijunski iznos, u odnosu na moguću dobit u slučaju uspjeha, uzevši u obzir da je izgledno da će Tražbina ostati utvrđena te da će HAOD imati pravo na namirenje Tražbine iz stečajne mase, kao i činjenicu da se vođenjem tog postupka onemogućava skorašnje zaključenje stečajnog postupka.

U svakom slučaju, predstojeće odluke glede eventualnog povlačenja Prijedloga, odnosno tužbi ovise o volji stečajnih vjerovnika bez čije suglasnosti stečajni upravitelj nije ovlašten poduzimati daljnje radnje u tim postupcima.

D. Pretpostavke i ograničenja

Pravno mišljenje temelji se isključivo na dokumentima i informacijama koje su nam stavljene na raspolaganje do datuma izrade pravnog mišljenja. Za dokumente koji su nam prezentirani u preslikama, pretpostavili smo da su u cijelosti vjerni svojim izvornicima.

U svrhu izrade ovog pravnog mišljenja pretpostavili smo (bez provođenja dodatnih provjera) da svi dokumenti koji su nam prezentirani sadrže valjane i istinite potpise, da su informacije sadržane u prezentiranim i pregledanim dokumentima istinite i potpune te da ne postoje nikakvi dodatni ili sporedni ugovori, obveze i/ili pravni poslovi koji nam nisu prezentirani za potrebe izrade ovog mišljenja, a koji bi mogli imati utjecaja na pravna pitanja koja su predmet ovog pravnog mišljenja.

Ovo pravno mišljenje je ograničeno isključivo na ispitivanje pravne osnovanosti povlačenja tužbi odnosno prijedloga za dopuštenje revizije u postupcima u tijeku, a temeljem dokumentacije koja nam je dostavljena. Predmet ovog pravnog mišljenja nije analiza postojanja drugih razloga koji bi mogli imati utjecaja na položaj stečajnog dužnika u stečajnom postupku.

S obzirom na nedostatak kontinuirane ujednačene prakse u postupanju sudskih, upravnih i/ili drugih nadležnih tijela u vezi s predmetnom problematikom te složenost pravne problematike, moguće je da se tumačenja određenih sudskih i/ili upravnih tijela razlikuju od tumačenja iznesenog u ovom pravnom mišljenju.

Ovo pravno mišljenje predstavlja samo osnovni pravni prikaz pogodan za daljnju pravnu analizu i odlučivanje pa stoga nije niti se na bilo koji način može tumačiti kao da odražava stajalište nadležnih tijela u pogledu predmetne problematike.

Ovo se pravno mišljenje temelji isključivo na zakonima, podzakonskim aktima i drugim propisima koji važe u Republici Hrvatskoj na dan izrade ovog pravnog mišljenja te dokumentaciji koja nam je dostavljena za potrebe izrade ovog pravnog mišljenja, sve kako je navedeno pod točkom /B ovog pravnog mišljenja.

Ovo se pravno mišljenje odnosi isključivo na pravna pitanja te ne uključuje nikakva mišljenja povezana s financijskim, poreznim, komercijalnim, tehničkim i/ili drugim pitanjima.

Ovo se pravno mišljenje odnosi isključivo na činjenice, podatke i saznanja do kojih smo došli do datuma navedenog u zaglavlju, pa stoga ovo pravno mišljenje ne reflektira činjenice, podatke i saznanja do kojih smo došli nakon navedenog datuma niti preuzimamo obvezu dopunjavati ovo pravno mišljenje bilo kakvim novim saznanjima ili podacima.

Ovo pravno mišljenje namijenjeno je isključivo Glumina banka d.d. u stečaju te bez naše suglasnosti ovo pravno mišljenje nije dopušteno otkrivati, prosljeđivati ili na bilo koji drugi način stavljati na raspolaganje bilo kojoj trećoj osobi.

Ukoliko imate bilo kakvih pitanja ili potrebu za pojašnjenjem, stojimo Vam na raspolaganju.

S poštovanjem,

Goran Jujnović Lučić,
odvjetnik

Katarina Šentija,
odvjetnica